

Knut Olav Åmås, Richard Goldstein

Kultur og kjønn i det nykonservative USA

Richard Goldstein i samtale med Knut Olav Åmås

I slutten av juni 1969 er Richard Goldstein en fersk, ung journalist i ukeavisen *The Village Voice* i New York. Han lener seg ut av vinduet i aviskontorene for å se hva som skjer utenfor baren i etasjen under, Stonewall i West Village. Transvestitter slåss med politiet og trigger et kjønnsopprør som blir startskuddet for homofil frigjøring i Vesten. Goldstein er gift med en kvinne og tenker ikke på at det som skjer har noe med ham å gjøre. "Jeg håper virkelig de folka får rettighetene sine", sier han til en kollega.

11. september 2001 er Richard Goldstein en erfaren, middelaldrende redaktør i *The Village Voice*. Han lener seg ut av vinduet i leiligheten sin i Christopher Street i West Village for å se hva som skjer noen kvartaler lenger sør på Manhattan. To passasjerfly styrtes inn i World Trade Center. Amerikansk og internasjonal politikk blir preget i overskuelig fremtid. Goldstein er partner med en mann og er en av USAs fremste homofile opinionsledere. Kjønnsopprøret på Stonewall-baren og terrorangrepet på World Trade Center, to bilder av USA. De er sentrale i Richard Goldsteins tankeunivers.

Rock, graffiti, aids

Han ble USAs første rockejournalist da han begynte i *The Village Voice* i 1966. Han var den første som skrev om det ukjente bandet The Doors, om en sanger som het Janis Joplin og om en bildekunstner som het Keith Haring. I et halvt liv som journalist har Goldstein analysert sammenhengene mellom kultur, politikk og kjønn i Amerika. På 60-tallet skrev han om motkulturene, på 70-tallet de politiske frigjøringsbevegelsene, på 80-tallet aids-epidemien. Han var den første som skrev om graffiti som kunst og var med på å skaffe *The Village Voice* en Pulitzer-pris for en artikkelserie om aids i Afrika.

Med 250 000 i papiropplag og 150 000 lesere av nettutgaven er *The Village Voice* USAs største ukeavis. Den har stort sett unge lesere, som annonsørene er ute etter; alle avisensinntekter kommer fra annonser. Eierne, som redaksjonen ikke vet hvem er, krever høy lønnsomhet av avisen. Det har den. *The Village Voice* gir leserne mer seriøst stoff om kommersiell underholdning og kultur enn noen annen avis, men også mye politisk og analytisk stoff. Nå skriver Goldstein en bok som skal hete *The Culture of Cruelty*. Den dreier seg om sadomasochisme i populærkulturen, blant annet Eminem.

Richard Goldstein ble journalist fordi han som arbeiderbarn beskjedent nok ønsket å bli "en Dostojevskij fra Bronx": — Men da jeg begynte på high school oppdaget jeg new journalism gjennom Tom Wolfe og Norman Mailer. De skrev om virkeligheten i stedet for å dikte den, men ved hjelp av de samme fiksjonens teknikker som jeg elsket i den realistiske litteraturen. Så jeg ble tent på ideen om å skrive om virkeligheten som om den var fiksjon, men hele tiden

fortelle sannheten. Jeg var konstant forelsket i rocken. Den ble fortsatt betraktet som lavtstående musikk, men for meg var den like sterk som sex.

Jeg ønsket å fortelle om rocken i en litterær stil. Det var slik jeg begynte å skrive, og journalistikk er avhengighetsskapende, du blir fort hekta på adrenalinkicket, de raske tilbakemeldingene og innflytelsen det du skriver kan få, sier Richard Goldstein. Han har mastergrad i journalistikk fra Columbia University i New York, journalistutdannelsen som ble startet av Joseph Pulitzer.

Samfunnets matrise

K. Å : Hvorfor har du brukt så mye krefter og et helt journalist- og redaktørliv akkurat på forholdet mellom kultur og politikk, med kjønn og seksualitet som et slags mellomledd?

R. G: Fordi nøyaktig denne samhandlingen har gjort USA til USA. Å forstå disse mønstrene er det eneste som kan gjøre det mulig å endre og påvirke dem. *The Matrix* er en av de viktigste amerikanske filmene fra de siste årene. Den viser hvordan du ikke kan slippe unna samfunnets matrise. Frihet er å vite hvilken innstilling du har til samspillet mellom kultur, politikk og kjønn. Og å leve i det perspektivet.

I USA er underholdning uhyre viktig som en måte å prøve ut sosiale identiteter på. De viser seg først i kulturen, på en vital, seksualisert måte. Når folk så tar dem opp og "kjøper" dem, kan de bli sosiale normer. Dette er en av nøklene til å forstå den amerikanske utviklingen: De kulturelle bildene blir konkrete modeller for politikken. De er ikke fantasier slik dere ofte kan tolke dem i Europa, men blir konkret vekslet om i politiske og sosiale sannheter. Det har skjedd med macho-idealene de siste ti årene. Feminismens tilbakeslag er en hovedtendens i underholdningsindustrien, og har skapt nye hypermaskuline og hyperfeminine idealer.

Forstår du hva jeg prøver å si? USAs respons og måte å forholde seg til 11. september på, lar seg på mange vis belyse av den kulturelle utviklingen *frem til* denne tiden. Se på filmene, musikken, videoene, hele kultur- og underholdningsindustrien. Tankemønstrene var der, hør bare på hip hop'en og gangsta rap'en. Fordi det er fargede som står for den, kan raseriet deres karakteriseres som "progressivt" — og de har legitimitet til å være forbannet på en annen måte enn hvite unge menn kan tillate seg. Fienden er felles: alt som ikke er maskulint nok. Vi har fått en reaksjonær backlash-kultur med et radikalt ansikt. Vi ser nå de politiske konsekvensene av å gi macho-idealet den høyeste plassen i hierarkiet, ikke minst i krigen mot Irak. Krigslysten som har vokst frem i USA er et politisk resultat av den kulturelle macho'ens tilbakekomst. Den hadde ikke vært så sterk i et feministisk samfunn. Vi ville selvsagt ikke være uten militært forsvar, men vi ville ikke ha rusket i retning av krig.

K. Å : Men det finnes vel fortsatt rom for politisk opposisjon i USA – du tilhører selv et liberalt, intellektuelt, jødisk miljø. Og har ikke opposisjonen vist seg sterkere det siste halvannet året enn man skulle tro var mulig i den autoritære stemningen like etter 11. september? **R. G:** Jeg er uenig. Jeg tilhører Vietnam-generasjonen, og kan fortelle deg hvor mektig dissens *kan* være. Dette er ingenting sammenlignet med hva som skjedde rundt Vietnam-krigen. Og George W. Bush' popularitet vil uten tvil ta seg opp igjen. Når republikanerne nå kontrollerer både Det hvite hus og Kongressen, kontrollerer

de alt.

Kjønns–hierarki på nytt

K. Å : Du ser stigende kjønnskonnformisme som det mentale grunnlaget for det du i boken *The Attack Queers. Liberal Society and the Gay Right* fra 2002 kaller et kulturelt backlash i USA?

R. G: Ja, det skjer en re–hierarkisering mellom kjønnene som en reaksjon på den frittflytende, dionysiske kjærligheten og den utstrakte likestillingstenkningen som har hatt en så sterk symbolsk stilling til nå. De nykonservative har et hierarki med de hvite, heterofile mennene på topp. Skribenten Andrew Sullivan sier at homofile menn kan frigjøre seg selv ved å ha normale, heterofile menns levemåte som ideal — "omfavne sitt kjønn". Kjønn– og kunsthistorikeren Camille Paglia sier at kvinner kan bli fri ved å dyrke tradisjonelle former for kvinnelighet. Begge ønsker å redusere mangfoldet av måter å "presentere" kjønn på. Dette er en konservatisme som kan være vanskelig å forstå i Europa. En av nøklene til å skjønne amerikansk politikk er å betrakte den som en *statuspolitikk*, en kamp om status. I USA er ens status som samfunnsborger mye mer flytende enn i alle andre deler av verden. Grupper konkurrerer mye mer synlig og utspekulert med hverandre; de heves opp og faller ned alt etter hvilken status andre grupper igjen tilkjemper seg. Din rolle og posisjon i samfunnet, hvis du for eksempel snakker et av de 160 minoritetsspråk som brukes i New York, er enda mindre forutsigbar enn i Europa. Homofile i Skandinavia har *civic equality*, men ikke *status equality*. I USA er det omvendt.

Tilbakeslaget gjelder ikke bare seksuell orientering og feministisk kjønnspolitikk, men også etniske minoriteter. *Affirmative action* på universitetene og i arbeidslivet — radikal kvotering av fargede til studieplasser og jobber — er også avskaffet mange steder. Denne politikken har skapt en farget middelklasse som har tatt jobber og velstand fra den hvite arbeiderklassen. Mange har følt seg meget truet. De siste 15–20 år har det maskulines status steget sammenlignet med det feminines status i amerikansk samfunnsniv, og en hvit manns status sammenlignet med en fargets. Den feministiske politikkenes mål om sosial og økonomisk likestilling er svekket. I dag er det kvinners beundring for det vi kaller *the alpha male* — den hvite mannen med prestisje og makt — som gjelder. Etnisitet er på ingen måte uvesentlig, den vil alltid være en fundamental faktor, men kjønn er blitt det mest dynamiske element i amerikansk politikk.

Årene med Clinton betød forbedrede vilkår for kvinner og minoriteter. Ingen økning i reell makt, riktignok, men desto mer i symbolsk prestisje. Det var nettopp den raskt økende synligheten for kvinner i Clinton–perioden som skapte tilbakeslag og nye helter. Republikanerne har alltid sett Hillary Clinton som en "unaturlig kvinne", fordi hun fikk stor makt som et selvstendig menneske; hennes posisjon var aldri bare knyttet til First Lady–rollen. Det gjorde henne truende.

Politisk førte tilbakeslaget til de rettslige prosessene mot presidenten. Det er ikke tilfeldig at skandalene rundt ham dreide seg om sex, radikale kjønns spørsmål var kjernen av Clintons politikk. Far og sønn Bush har i sammenligning en patriarkalsk aura.

Dialektikken mellom kultur og politikk, mellom kulturelle fantasier og politiske realiteter, er ikke forstått i amerikanske medier, så det er ikke rart den

ikke gripes i Europa. Når kulturen spiller på samme side som politikken i et samfunn, har vi en såkalt hegemonisk tilstand, sier Richard Goldstein.

Feminisme som en fare

— Hvorfor fikk vi så reaksjonen mot feminismen? Min tolkning er at feminismens fremvekst i USA skapte en dyptgripende nervøsitet hos de fleste amerikanere ved at prosessen gikk så langt og skapte så radikale forandringer mht. kvinners prestisje. Forestillingen om kvinner som greier seg selv og baner seg vei i verden uten å trenge menn, er fundamentalt foruroligende for menn, og mange kvinner. Feminismen har gått til kjernen på bærende strukturer i samfunnet. Feminister av begge kjønn har ikke bare krevd respekt i avgrensede miljøer, men har ønsket å påvirke hele samfunnet.

Vi har opplevd det samme med etniske minoriteters stilling: en kraftig styrking frem til for kort tid siden, så en like kraftig konservativ reaksjon. Hvite mennesker har flyttet fra flere av byområdene, barna deres er blitt flyttet til private skoler. Alle former for motstand er utviklet *mot* fargedes radikalt forbedrede stilling. Myten om den kriminelle fargede har oppstått, og millioner av hvite har endret partitilknytning til republikanerne, særlig i sørstatene, hevder Richard Goldstein.

Min favorittforfatter, Nathaniel Hawthorne, hevder at amerikanere er promiskuøse puritanere. Vi har masse sex samtidig som vi er puritanske. Det er en innsikt som sier noe om amerikansk kultur. Ideer vinner innpass i dette landet på ekstreme måter, og blir så slått tilbake på like ekstreme måter. Ingenting skjer sakte her, sier Richard Goldstein.

— Sexisme og misogyni inntar en helt sentral plass i det som gjør mennesker konservative. Den tradisjonalistiske kjønnstenkningen er selve fundamentet for amerikanske konservatives verdensanskuelse i dag. Homofobi er et naturlig utslag av dette. Ikke minst er frykten for den sterke, maskuline homsen dyp. Denne typen roter til det stereotype bildet av den mannlige homsen som gjennomført feminin. Aggresjon og sint motstand er det mest provoserende bilde en homoseksuell person kan vise av seg selv. Enhver majoritet ønsker seg en viss usynlighet, taushet og servil taktfullhet fra minoritetene, sier Richard Goldstein.

Paranoia og krenkethet

— Hva er de fundamentale trekk ved det vi kan kalle *macho*? spør han og svarer selv: — Det er en følelse av paranoia, av at verden er en jungel, at det aldri finnes nok makt til å beskytte deg godt nok, at tillit og empati er upålitelige og flytende størelser, og at det eksisterer en konstant tilstand av krenkethet som blir besvart med rettferdig harme. Å eviggjøre den maskuline makt er selve den sak som for tiden *definerer* amerikansk politikk.

Macho-mannen bærer på stor bitterhet overfor kvinner. Se på en skikkelse som Eminem — rabiater homofobisk. Kikk nærmere på tekstene hans. Du oppdager at raseriet mot alle kvinner er selve kjernen i hans prosjekt. Det er ingen tilfeldighet at hans første film, *8 Mile*, ble en overstadig kassasuksess samme uke som George W. Bush gjorde rent bord i suppleringsvalgene midt i sin første presidentperiode, og det amerikanske folk "gav" Kongressen til republikanerne. Amerikanske kvinner stemmer demokratisk i mindre grad enn før; vi kan takke deres endrede stemmegivning for at vi har et Bush-hegemoni i amerikansk politikk nå. Veldig få unge kvinner kaller seg feminister i USA i

dag. Det er forbundet med en sterk følelse av skam. Dette er også en frykt for å bli avvist av menn, for å bli ansett som en trussel av menn, en redsel for ikke å være kvinne *nok*.

Hva Eminem er og ikke er

K. Å : Men *må* vi lese Eminems tekster på den direkte måten som du gjør? Bruker han ikke forskjellige masker og navn som representerer ulike posisjoner som han ikke nødvendigvis er ett med? Er det ikke for enkelt lest å spikre ham til én identitet, ett ståsted?

R. G: Nei. Det vil være å gi Eminem et estetisk alibi, å gjøre ham til en blondbleket Baudelaire. Han poserer ikke, er ikke en talsmann for vanlige arbeidsfolk, prøver ikke å drive ut samfunnets demoner. Han ville ha møtt langt sterkere motstand hvis hans åpne hat var rettet mot jøder, og ikke kvinner og homofile. Han lykkes i å bli mainstream fordi det kulturelle klimaet har interesse av å befeste det erkekonservervative kjønnshierarkiet som også Eminem står for. Han slår gjennom i den hvite middelklassen fordi det er der feminismen har fått størst følgbare følger. De fleste er rett og slett ikke rede til å gi slipp på den maskuline dominansen i samfunnet ennå. Eminem har minnet dem på det.

Hør: Det finnes ingenting slikt som en kjærlighetssang skrevet til en voksen kvinne i hele Eminems *oeuvre*. Det er så utrolig at det må gjentas: Den ledende skikkelse i verdens populærkultur i 2003 har *aldri* skrevet en kjærlighetssang til en voksen kvinne. *Bitch-bashing* er hans foretrukne modus. Bruken av ironi og masker er en unnskyldning for å befri ham selv fra alle anklager om sexisme, og en unnskyldning for de som ser og hører på, slik at de komfortabelt kan distansere seg fra sadomasochismen mens de lar seg tilfredsstillende av fantasiene. Det gjør et knallhardt budskap mykere.

K. Å : I Norge skriver kvinnelige aviscommentatorer i 50-årsalderen begeistrede artikler om at Eminem er den nye Elvis Presley.

R. G: Kan de lese? Elvis skrev en rekke kjærlighetssanger. Han stod for frigjøringen av en dionysisk seksualitet. Eminem står for sadomasochisme og mannlig kontroll. Han står for dominans. Han står for voldtekt. Han står for retten til å ta livet av enhver kvinne han hater. Alt dette er åpenbart i tekstene hans, det er ikke noe vi må lete etter engang. For at liberalere skal kunne leve med Eminem, må de gjøre ham til noe mindre farlig enn han er. Det er fascinerende hvordan både Madonna og Eminem så raskt har beveget seg fra å være ekstreme outsiders til å bli ufarlige, spiselige og mainstream-kommersielle. Madonna forteller hvor fint det er å være mor. *Forbes* erklærer at Eminem "kanskje er den mest populære mann i Amerika". Hva er årsaken til forandringen? Det korte svaret er 11. september. Den myke mannen ble kastet ut som ideal, den dominerende ny-machomannen ble den nye virkelige verdens helt og ikon.

K. Å : Kan vi ikke se det slik at Eminem holder opp et avskyelig speil for vår tid, som gjenspeiler de mest frastøtende sider ved det amerikanske samfunn?

R. G: Hvis det bare var mulig, slik man også kan lese Strindberg. Men Strindberg blir tross alt tolket som en misogynist, mens Eminem er blitt en positiv figur. Et militant monster er blitt til en populistisk helt, en Rocky for vår tid. Kritikerne har etter hvert holdt kjeft om dette avskyelige, sexistiske. Kritikkenes taushet er en forutsetning for å gjøre det kulturelle backlashet til en

sosial norm.

Motsigelsesfylt lovgivning

Det som homofile er blitt tilbudt i det moderne USA, er økt status i samfunnet, sier han: — Frigjøringen de siste tiårene har hevet oss fra et svært lavt til et noe høyere nivå i statuspolitikken — slik homofile i Vesten generelt er i transit fra paria til parveny. I dag blir de omfavnet til og med av det republikanske partiet. Dette fordi mange bor i folkerike, politisk viktige stater som California og New York. Og amerikanske homofile gir mye penger til valgkamper. De har mye felles med jøder. Men å gi en gruppe respekt er ikke det samme som å gi den makt. I alle målbare størrelser har homofile vunnet lite makt de siste tiårene: Vi er svakere beskyttet av rettssystemet enn i Europa. Så snart republikanerne vinner posisjoner, opplever vi problemer: avvisning av anti-diskrimineringslover og direkte homofiendelig politikk. Høyesterett har avgjort at sodomi kan være kriminelt. Og forfatningen beskytter oss ikke, den gir oss ingen rett til å være homofile. Homofil sex er forbudt ved lov i 15 delstater. I Texas ble et mannlig par nylig arrestert på sitt eget soverom.¹ Når min partner og jeg er ute på reise, har vi med oss et hefte om lovgivningen i hver stat, for rettighetene varierer så kraftig. Selv om vi skulle befinne oss i en stat med rettsvern for minoriteter, kan vi bli arrestert hvis vi går hånd i hånd i en nasjonalpark i den samme staten. For i parken gjelder føderale lover, forteller Richard Goldstein.

Å fremstå som normal

R. G: For det store flertallet av homofile som lever i byene og ikke er velstående, hvite menn, fortsetter systemet å virke undertrykkende slik det alltid har gjort for minoriteter. Den virkelige dynamikken i det homofile USA kommer fra arbeiderklasse–innvandrere fra latinske land. De utgjør en firedel av New Yorks befolkning.

Men for privilegerte, små grupper finnes det en åpning mot et system der man kan få "a place at the table" så lenge man fremtrer mest mulig som en streiting — "virtually normal". Normalitet er prisen for prestisje og å bli tålt. Og er det én ting den hvite middelklassen i USA ønsker, er det å utnytte alle muligheter til økt status i samfunnet, "upward mobility". Disse privilegerte elitegruppene, som dominerer massmediene, ser at det er trygt å komme ut nå. Denne eliten har opplevd mindre stigmatisering, og det er her vi finner de nykonservative. De klamrer seg til den økte statusen, og stigmatiserer homofile som ikke ønsker å tilpasse seg. De ønsker å skille skarpt mellom politikk og kultur, og vil begrense frigjøringen til rett til partnerskap, og det er det. Men det er til liten hjelp for den store, tause majoriteten av homofile i USA som trenger anti-diskriminerings tiltak i en mer ambisiøs skala — skeive mennesker som er lite velstående, som er fargede, for feminine eller for maskuline. 97 prosent av alle lesbiske kvinner og homofile menn føler seg utsatt for diskriminering i det amerikanske samfunnet i dag.

Vi må skille mellom en overfladisk toleranse overfor annerledeshet, og en dyptgående, ekte godtakelse. Den første finnes i rikt monn, den siste er mer sjelden. Aksept innebærer genuin dialog mellom to parter, som resulterer i en ny identitetsformasjon der trekk fra begge parter inkluderes. En forhandlingsmodell, ikke en hierarkimodell. Vi må si: Vi er ikke helt som dere, og vi *ønsker* ikke å være det. Margaret Thatcher sa "*There is no such thing as society*". De nykonservative ser bare konkurrerende, selvstendige enkeltindivider. Det er en prosess som gjør alle mer sårbare, atomiserer oss.

Det er forbrukersamfunnets virkemåte — å svekke båndene mellom menneskene som borgere i et fellesskap og erstatte dem med kommersielle bånd. Markedsførere kan nå hver enkelt med spesialtilpassede produkter. Et individ alene er mye mindre motstandsdyktig overfor kulturell påvirkning. Til og med en så liten gruppe som et par kan skape sin egen kultur. Et individ kan ikke ha en kultur. Gjett hvorfor det er økende press på moderne, kjøpekraftige mennesker om å være single.

Det er en katastrofe for mennesker å gi fra seg sin historiske sammenheng frivillig. Da rykker man tilbake til en modell der man inngår i en mer eller mindre diskret og privatisert vennekrets av likesinnede, men ikke danner noe bredere, synlig og sosialt fellesskap.

K. Å : Men ønskene om å strømlinjeforme homofil kultur og å gli inn er vel også et resultat av den store suksess som styrkingen av minoriteter har vært i USA?

R. G: Ja, fragmenteringen, utviskingen av en livsstils særtrekk er en uintendert konsekvens. "Gruppens" status har økt fordi den har normer som etter hvert korresponderer med det større samfunnet. Men det er ikke det samme som å si at gruppen har oppnådd reell makt. Derfor kan man ikke stoppe det politiske arbeidet for å bygge ned de sosiale hierarkiene. Frigjøringsprosjektene ligger fremdeles foran oss. Problemet er at vi har mindre vilje til å gjennomføre dem nå.

Denne frigjøringskampen dreier seg om at kvinner og menn skal kunne definere sine kjønnsroller som de ønsker, og gjøre slutt på polariseringen. Dette er et humanistisk prosjekt som langt fra er fullført, selv om unge mennesker har gått løs på det med stor energi. Homofil frigjøring er alltid feministisk. Stigma blir generert av konservativ, tradisjonell maskulinitet, ved å overvåke andre menn, på utkikk etter tegn på homoseksualitet. Slik grensepoliti-aktivitet er kjernen i homofobi: Å skape frykt rundt maskulinitet i stedet for å utforske og utprøve sitt potensial. Men det streite samfunnet *trenger* den homofile som kontrast, som en skarp grenselinje som er med på å definere hva det vil si å være normal.

Å redusere det politiske

K. Å : Og det er denne utviklingen du mener å se flere steder i det amerikanske samfunnet?

R. G: Ja, det er en bred bevegelse som ønsker å ta det sosiale ut av samfunnet, det politiske ut av den felles sfæren. Samtidig som individene får mindre og mindre av en privat sfære, blir konsernene mer og mer beskyttet mot innsyn. Det er en følge av at Bush-regjeringen privatiserer offentlige foretak. Dette er et av de store omskiftene som skjer i amerikansk samfunnsliv. Ikke ved hjelp av en figur fra *Metropolis* som sitter der og manipulerer alt. Vi snakker om en prosess, en tendens til at samfunnet beveger seg i en spesiell retning. Men så lenge de ledende massemediene ikke legger to og to sammen og ser hvor nøye det reduserte private rommet for den enkelte henger sammen med det økte private rommet for konsernene, får utviklingen fortsette. Den motstand som privatiseringen av det offentlige rom skaper, er for mye fokusert på de offentlige institusjonene, for lite på konsernene — for eksempel deres overvåking av arbeidsplasser, av post, av elektronisk informasjon osv., osv. Kontrollmulighetene er av et omfang folk ville bli skremt av å vite mer om ... Arbeidsplassen, bedriften, kontoret er de minst demokratiske delene av

Amerika. Demokratiet opphører ved døren inn til arbeidsplassen, det er autoritære forhold der, i mye høyere grad enn vi finner i Europa.

K. Å : Mener du at USA er et autoritært samfunn?

R. G. Jeg vil ikke kalle USA det i dag. Snarere er det et demokratisk samfunn med en hegemonisk regjering. Det finnes fortsatt og alltid muligheter for endring. Jeg håper folk som arbeider for forandringer har skuddsikre vester. Det hadde de ikke i 60-årene, Martin Luther King jr. og flere andre. De ble drept. Det var en av grunnene til at USA utviklet seg i en annen retning etter 60-tallet. Dersom landet blir mindre velstående økonomisk, hvis vi går på utenrikspolitiske nederlag og får flere uvenner internasjonalt, og forskjellene på folk øker, kan vi få en virkelig dyp nedgangsperiode, og da kan landet lettere bli mer autoritært. Det geniale ved USA har vært at makten er økonomisk og kulturell snarere enn militær. Dette endrer seg nå. Jeg frykter en økonomisk kollaps for USA i løpet av de neste 20 år. Sist gang vi opplevde det, hadde vi et liberalt samfunn. Nå har vi en delvis fundamentalistisk kultur. Det er meget, meget skremmende. Mange av mine venner stemte på Ralph Nader ved presidentvalget høsten 2000 fordi de mente det ikke lenger er noen forskjell på demokratene og republikanerne. Vel, nå ser vi resultatet av denne narsissistiske tenkningen. Det var en uhyrlig strategisk feil.

K. Å : Har venstreside-intellektuelle på universitetene virkelig ingen politisk innflytelse lenger?

R. G. Nei. Ingen. De liker heller ikke å arbeide sammen i felles prosjekter lenger. Det akademiske venstre er anarkistisk og individualistisk, og har problemer med å formulere klare budskap. De er fornøyd med å utvikle og spre ideer, ikke interessert i å bygge institusjoner. Så det er lite penger som går inn i tenketanker på venstresiden. Også det har høyresiden i USA greid mye bedre— de finansierer folk som skriver bøker og blir offentlige opinionsledere. Intellektuelle på høyresiden greier å organisere seg og å tilkjempe seg og holde på makt. Jeg begynner ofte å skrive artiklene mine ut fra en kontradiksjon: Det homofile USA er markant venstreliberalt. Hvorfor er det da nesten bare nykonservative som uttaler seg som homofile i mainstream-mediene? Slike paradokser prøver jeg å forstå.

K. Å : Så hvis jeg spør deg om amerikanske intellektuelle er mer eller mindre i aktivt inngrep med samfunnet i dag enn på 1950-tallet, svarer du ...

R. G. ... at venstreside-intellektuelle er mindre synlige, mens de på høyresiden er de offentlige intellektuelle i vår tid. Tenketankene er svært mektige. De finansierer mange utredninger for organisasjoner og regjeringen. I 1960-årene ble venstresiden en mare for samfunnet fordi den bygde politikk på impulser — en *politics of sensation* — og ikke på systematiske strukturer. Venstresiden stod for saker som truet det amerikanske samfunn — feminisme, rasespørsmål og homofil frigjøring. Jeg husker at vi moderate venstreliberalere hadde bitre feider med marxister som betraktet sexisme og homofobi som en avsporing fra klassekampen.

USA holdt på å falle fra hverandre i deler av 1960-årene pga. studentopprør, raseopptøyer og mordene på noen av våre ledende politiske skikkelser. Det var i noen øyeblikk en reell fare for at vi skulle få en revolusjon. Dette burde venstresiden ha lært av. Men dens evne til å bygge institusjoner og tenke langsiktig har de siste tiårene vært like elendig som da. Derfor ble rase, seksualitet og kjønn nøklene til høyresidens fremgang i 80-årene — våre egne

saker, bare snudd på hodet. Betydelige deler av den hvite amerikanske middelklassen forlot venstresiden fordi deres interesser var truet av disse sakene. Vi måtte selvsagt gjøre det vi gjorde; bekjempe sexisme og rasisme. Men vi har også måttet betale prisen, det ser vi i dag, når høyresiden inntar alle de viktige institusjonene og venstresiden knapt har noen. 1960-tallet var en jævla bra fest. Det er også alt det var.

Fundamentalister er establishment

Richard Goldstein er jøde. Etter noen tiår som deltaker i offentlig debatt hevder han at det bare er ett tema som vekker sterkere følelser enn seksuell dissens: avvikende meninger om USAs politikk overfor Israel.

R. G: Det finnes ikke en formell Israel-lobby som trekker i trådene i Washington og New York. Det er en stereotypi. La oss heller se på kristendommen slik den blir praktisert her i landet. De som virkelig har sterk politisk innflytelse i USA i dag, også overfor Israel, er de ca. 20 % av folket, kristenfundamentalistene på høyresiden som er kjernevelgerne til George W. Bush. De ser Israel som et absolutt nødvendig prosjekt for all fremtid. Og de utgjør en massebevegelse, for i USA er ikke fundamentalistene avvikere og avskydde ekstremister som vi finner i samfunnets ytterkanter, slik som i Europa. De er selve *the establishment*. De stemmer ved alle valg, de er ikke sekulære, de er ikke humanister. Forstår du ikke dette, forstår du ikke amerikansk mentalitet og politikk. De er en så stor og sterk velgerblokk, sammen med ortodokse jøder, at det er umulig for USA å føre noen politikk for et balansert forhold mellom Israel og Palestina. De ønsker Israel som et imperium, av religiøse og metafysiske grunner. Hele Midtøsten-konflikten er metafysisk for alle parter, mer enn andre internasjonale konflikter. Ikke noe tema, ikke en gang homoseksualitet, vekker like voldsomme følelser i USA som forholdet til Israel. Jeg er bekymret for hvilke følger USAs krig mot Irak kan få for Israel, og om man virkelig har tenkt gjennom risikoen. Israel kan bli påført enorm skade eller utslettelse som følge av at landets nærmeste allierte, USA, gjør Midtøsten-situasjonen så ustabil.

Hvis kristenfundamentalistene får inntatt posisjoner i det amerikanske rettssystemet, vil de ha makt i en generasjon. Motstand mot abort og forbud mot å undervise i darwinisme i skolen er fanesakene. Og greier de ikke å forby utviklingslæren, prøver de å få inn sin kreasjonisme under dekke av ytringsfriheten. Metafysikken tar over dette landet. Leonard Cohen har sagt at USA er fødested for det beste og det verste. Dèt er min form for patriotisme, den eneste jeg kjenner.

---

¹ Dette intervjuet ble gjort før USAs høyesteretts dom 26. juni 2003, som forkastet anti-sodomiloven i delstaten Texas. Høyesterett legaliserte derved sex mellom voksne personer av samme kjønn i den private sfære. Dommen relaterer seg til arrestasjonen av to menn i Texas i 1998, anklaget for sodomi. [Redaktørens anmerkning]